

TREDAGARSVANDRINGEN 2019

3. Etappinformation Vibberbo – Grytnäs, lördag 1 juni 2019

Etappansvarig och vandringsledare:	Laila Danielsson, 070-372 46 52 Jan-Olof Montelius, 070-854 99 33
Kvartermästare (med hjärtstarter):	Lennart Hökpers (FM minibuss) 073-391 27 69
Följebil 1:	Christer Anderssen, 070-681 90 92
Sjukvård:	Laila Danielsson, 070-372 46 52
Sladd:	Jon Bodin, 070-628 47 46

Kartor

Lantmäteriet, terrängkartan, Kartblad 639 Falun, 629 Avesta

Läs kartan! Blåvit snitsel med DKV:s logga finns längs vägen, dock inte så många att man bara kan följa snitslarna

Morgontider Vibberbo 1 juni

0730 – 0815 Incheckning Vibberbo bystuga. Packning i lastbilen

0830 – 0845 Korum Hedemora församling

0845 – 0855 Information om dagens etapp

0900 Start dagens etapp

Kontroller/Hållpunkter

Plats	Avstånd	Tider	Ansvarig/Anmärkning
Sörbo	3,0 km		
Jönvik	6,5 km		Vatten
Stusshyttan	12,0 km	1100-1300	Lunchpack, vatten
Knutsbo	16,0 km		
Slogmossen	18,7 km		Vatten
Hyttan	21,4 km		
Grytnäs hbg	23,0 km		Möjlighet att köpa fika

Förplägnad

kl 0700-0800 Frukost 1.6 65:- pp

Bystugan

kl 1130-1300 Lunch 1.6 65:- st

Stusshyttan, Lunchpack

Fika finns att köpa på Grytnäs hbg

Kultur/Information

Grytnäs hembygdsgård, visning av hembygdsgården, kyrkan.

Vägbeskrivning Etapp 3

Nu märks det att vi är i det egentliga Österbergslagen. En rad ortnamn på *-hytta* bekräftar detta. Från Vibberbo via Trollbo till Sörbo. Strax söder om Sörbo följer vi den äldsta väglinjen, som går en bit upp i berget mot Jönvik. Därefter småvägar via Bengtstorpet, Garphyttan till Stusshyttan (lunch). Därefter skogsväg mot Knutsbo och vidare via Slogmossen till Grytnäs hembygdsgård. Där finns det servering.

Även denna etapp går i huvudsak på småvägar, grus, och en del skogsstig, mot slutet en del asfalt. Några backar längs vägen, men i huvudsak ganska plan. Socknarna Hedemora, Garpenberg och Grytnäs passeras.

Vibberbo

Äldsta belägg: *Wibyornabodhum* 1450. På vårvintern 1521 besegrade dalkarlarna under befäl av Peder Svensson Kristian II:s unionsarmé (”danskarna”) vid Brunnbäcks färja. Peder Svensson kom från Vibberbo. Hans ättlingar bor ännu kvar där. En minnessten restes 1922 i Hedemora. Vibberbo är mycket rikt på lämningar efter bergshanteringen. Här låg Olshytte stålverk, som besöktes av både Polhem och Linné.

På platsen för Vibberbo bystuga (fd baptistkapell) låg tidigare ett soldattorp. Grytnäs socken roterades från 1682 under Överstelöjtnantens (senare Folkare kompani), Kungl. Västmanlands regemente.

År 2021 planeras ett större evenemang till minne av denna händelse som lade grunden till nationalstaten Sverige. Föreningen Dalkarlsvägen kommer då att arrangera en vandring från Ovansiljan till Brunnbäcksmonumentet.

Kommuner och hembygdsföreningar längs vägen är redan engagerade, liksom Försvarsmakten. Avesta kommun står som värd för aktiviteterna vid Brunnbäck.

Trollbo

j trolleboda 1483. Enligt en sägen så skall Trollbo ha tillhört biskop Trolle, som ägde gruvdelar i Garpenberg, vilket inte kan stämma eftersom Gustaf Trolle föddes 1488. Här har funnit ett gevärsfaktori.

Sörbo

j sydherbodhom 1408, kan ha varit en fäbod under Vikbyn.

Jönvik

i jwnewik 1450. Här bodde på 1860-t bonderiksdagsmannen Jan Andersson, När järnvägen från Stockholm planerades skulle den egentligen ha dragits från Sala över Näs och Horndal till Storvik, men riksdagsman Jan Andersson i Jönvik, ville annat och stred för att järnvägen skulle dras över Krylbo. Jan Andersson vann striden och den s.k.

”Jönvikskroken” var ett faktum. Krylbo som samhälle är ett resultat av riksdagsbeslutet att dra järnvägen i en krok över Krylbo.

Garphyttan

Garper är det fornsv ordet för tysk. Tyskar har tydligen bedrivit hyttverksamhet här under medeltiden. Hyttorna var, enligt Hülphers, öde 1681. Den var den sista hyttan i Grytnäs socken.

Stusshyttan

Stuutzhyttan 1547. Ägdes 1457 av en Lasse Stuu. Vid arvskiftet efter Peder Svensson i Vibberbo 1547 tilldelades en dotter ”ett hemman i Grytnäs kallat Stuutzhyttan”. Masugn och hammare, öde från 1670-talet.

Knutsbo

Knutz boodha 1460. Hyttverksamheten upphörde senast på 1630-talet.

Slogmossen

Här har funnits ett stenbrott.

Hyttan

i hitto 1528. Här har funnits ett soldattorp.

Grytnäs

(ii) *Grytones* 1353. I förleden ingår säkerligen ett till gryt 'sten' bildat ånamn.

Grytnäs gammalgård

Denna gård kallas också för Målaregården efter den förste ägaren, Anders Erson Målare, född här på gården 1657. Målaregården och härbret uppfördes på plats på 1600-talet, och övriga byggnader är ditflyttade från andra platser i socknen. Anläggningen består av en parstuga, portluder, härbre, kokhus och pumphus, samtliga på ursprungsplats samt en loftbod som flyttats hit från Skräddarbo, ett ombyggt spannmålmagasin från Kyrkbyn och ett spruthus från Stusshyttan. Gården övertogs av Grytnäs nybildade hembygdsförening 1919 och invigdes 1925.

Grytnäs kyrka

Stenkyrkan uppfördes någon gång på 1300-talet. Under 1400-talet byttes kyrkorummets trätak ut mot kryssvalv av tegel. Kyrkan utökades på 1700-talet. År 1730 byggdes nuvarande kor och 1794 uppfördes kyrktornet. Dopfont och processionskrucifix från medeltiden.